

circumstances of the unlawful act, a version of the act of that person other, not yet disclosed criminal offenses may be constructed. That is, knowledge of the criminal category of a particular unlawful act gives additional tools to law enforcement officials during the implementation of criminal proceedings of various categories.

It has been noted that the forensic description is a system of information about the criminal significant signs of unlawful acts, which reflects the legal relations between them, serves to build and check the investigative versions to solve the main tasks of the investigation. On the basis of the research conducted, the criminal characterization of offenses against morality was classified as follows: 1) the speech and personal rights of citizens (art. 297-300 CC of Ukraine); 2) sexual relations (art. 301-303 CC of Ukraine); 3) activities of persons who have not reached adulthood (p. 4 art. 301, part 3-4 of the art. 302, part 3-4 of the art. 303, art. 304 CC of Ukraine).

The author has noted that each of the above groups has its own specific content. In particular, the first group identified the following elements: the way of criminal offense, the situation of criminal offense, the blind picture, the subject of offense, the person of the offender. In the second group is allocated: the way of criminal offense, the situation of criminal offense, the blind picture, the person of the offender. And in the third group, such elements as the way of criminal offense, the situation of criminal offense, the blind picture, the person of the victim, the person of the offender.

Keywords: *forensic description, morality, criminal offense, investigative techniques, investigative (search) actions, planning of the investigation.*

УДК 343.325

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-247-255

Костянтин ПОПОВ©

кандидат юридичних наук, доцент
(Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»)

КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ УЧАСНИКІВ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

У статті досліджується судова практика у справах щодо злочинів учасників незаконних збройних формувань на території Донецької та Луганської областей.

Більшість злочинів учасників збройного конфлікту кваліфікується за ч. 2 ст. 260 КК України, як участь у не передбачених законом збройних формуваннях; за ч. 1 ст. 258-3 КК України як участь у терористичній організації або сприяння її діяльності; за ч. 1, 2 ст. 110 КК України як скоєння умисних дій з метою зміни меж території та державного кордону України на порушення встановленого порядку та за ч. 1, 2 ст. 256 КК України як заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій. Суди переважно не надавали правову оцінку іншим злочинам за сукупністю з наведеними вище. Правові позиції різних судів щодо кваліфікації типових дій учасників збройного конфлікту не є узгодженими.

Ключові слова: *кваліфікація кримінальних правопорушень, участь у збройному конфлікті, терористичні організації, сприяння злочинній діяльності, кваліфікація, судова практика.*

Постановка проблеми. Семирічна боротьба держави з правопорушеннями терористичної та антидержавної спрямованості потребує відповідного кримінально-правового аналізу. Вважаємо, що таке дослідження варто розпочати саме з аналізу судової практики щодо відповідних правопорушень.

Протягом тривалого часу в ЗМІ щодня повідомлялось про загиблих і поранених на території проведення АТО (ООС) військовослужбовців, цивільних осіб, громадян України та іноземців.

За підрахунками Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ ООН), загальна кількість людських втрат, пов'язаних із конфліктом на сході України, налічує станом на 30.06.2021 р. 42 500–44 500 осіб: 1) 13 200–13 400 загиблих

© К. Попов, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2790-3221>

k.l.popov1980@gmail.com

(щонайменше 3 3901 цивільних осіб, приблизно 4 200 українських військових та приблизно 5 800 членів озброєних угруповань); 2) 29 600–33 600 поранених (7 000–9 000 цивільних осіб, 9 800–10 800 українських військових та 12 800–13 800 членів озброєних угруповань) [2].

Чимало загиблих стали жертвами злочинів, вчинених учасниками незаконних збройних формувань та осіб, які їм сприяли. Проаналізуємо, чи отримали всі ці злочини належну реакцію з боку українського правосуддя та яку кримінально-правову оцінку надавали їм українські суди.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Вивчення практики застосування кримінального законодавства у справах щодо злочинів, пов'язаних із проведенням АТО (ООС) на території Донецької та Луганської областей, було розпочато у 2018 р. [3], однак за минулі три роки спостерігалися певні зміни в тенденціях відповідної судової практики.

Мета. Зміни в судовій практиці та інші чинники зумовили продовження дослідження з певним розширенням його предмета.

Виклад основного матеріалу. Емпіричною базою дослідження стали дані Єдиного державного реєстру судових рішень (далі – ЄДРСР) за період 2014–2021 років (станом на серпень 2021 р.), відсортовані за регіонами проведення судів, категорією справ та формою судового рішення.

Слід зазначити, що в категорії судового рішення «Вирок» досить часто траплялися ухвали судів, які не є вирокami по суті, і якими не завершувався розгляд справи. Це були переважно ухвали 2015–2016 років стосовно обрання та продовження застосування запобіжного заходу, призначення справи до судового розгляду тощо. Наявність таких документів у категорії «Вирок» ЄДРСР може суттєво вплинути на достовірність статистичних даних, а тому потребує додаткового аналізу відповідних документів у ЄДРСР. Під час висвітлення підсумкових результатів аналізу статистичних даних ЄДРСР певна кількість таких ухвал судів подавалась окремо.

Хоча в межах даного дослідження не аналізувались причини, з яких ухвали, пов'язані з розглядом справи, завантажувались судами у розділ «Вирок», проте, варто відмітити, що такі ухвали (помилково чи свідомо) були завантажені у категорію «Вирок» лише у справах щодо терористичних актів (ст. 258 КК України [1]), створення терористичної групи чи терористичної організації (ст. 258-3 КК України) та планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни (ст. 437 КК України). Серед інших досліджених категорій справ такі ухвали практично відсутні.

Процес кваліфікації кримінальних правопорушень варто почати з аналізу кількісних показників судової статистики за ст. 258 КК України (терористичний акт, боротьба з якими власне і ведеться в рамках АТО/ООС).

Таблиця 1

Кількість вироків, ухвалених судами Донецької та Луганської областей за ст. 258 КК України (за даними ЄДРСР)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Всього
Кількість судових рішень, з яких:	0	6	22	2	1	1	0	0	33
обвинувальні вирoki за ст. 258 КК України	0	0	3	2 (1– замах)	1 – (готу- вання)	2 (1– замах)	0	0	8
обвинувальні вирoki за ст. 256 КК	0	0	1	0	0	0	0	0	1
обвинувальні вирoki за ст. 260 КК	0	1	0	0	0	0	0	0	1
ухвали, пов'язані з розглядом справи (завантажені у категорію «вирок»)	0	5	16	0	0	0	0	0	21

Таким чином, за сім років судами Донецької та Луганської областей за ст. 258 КК України (терористичний акт) ухвалено вісім (курсив наш – К. П.) обвинувальних вироків (три з яких – за незакінчений злочин).

Проаналізуємо вирoki щодо діяльності терористичних організацій (ст. 258-3 КК України).

Таблиця 2

Кількість вироків, ухвалених судами Донецької та Луганської областей за ст. 258-3 КК України (за даними ЄДРСР)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Всього
Загальна кількість судових рішень, з яких проаналізовано	83	177	110	39	36	17	12	474
обвинувальні вироки за ст. 258-3 КК України	26	42	87	35	34	16	10	250
обвинувальні вироки за ст. 256 КК	5	14	6	0	0	0	1	26
обвинувальні вироки за ст. 260 КК	9	31	10	1	0	0	0	51
виправдувальні вироки	3	13	5	3	2	1	1	28
ухвали, пов'язані з розглядом справи (завантажені у категорію «вирок»)	40	73	0	0	0	0	0	113
інші	-	4	2	0	0	0	0	6

Тобто, протягом 2015 – першої половини 2021 років судами Донецької і Луганської областей за ст. 258-3 КК України (участь у терористичній групі чи терористичній організації або сприяння їх діяльності) ухвалено 250 обвинувальних вироків.

Зіставлення поданих таблиць 1 і 2 дозволяє зробити висновок, що приблизно на 250 учасників терористичних організацій та осіб, які їм сприяли, у судовій статистиці припадає всього 8 терористичних актів.

Зауважимо, що 250 вироків щодо учасників терористичних організацій та осіб, які їм сприяли, ухвалені протягом семи років проведення АТО (ООС), навряд чи спроможні адекватно відобразити масштаб відповідних антитерористичних заходів.

Зважаючи на численні повідомлення ЗМІ про фактичне ведення Україною війни з очевидним ворогом, який використовує найманців та вчиняє диверсійні дії, було проаналізовано статистичні дані щодо кількості вироків судів Донецької і Луганської областей за ст. 111, 113, 114, 437, 447 КК України.

Таблиця 3

Кількість вироків, ухвалених судами Донецької та Луганської областей за ст. ст. 111, 113, 114, 437, 447 КК України у 2014-2021 рр. (за даними ЄДРСР)

	За ст. 111 КК України	За ст. 113 КК України	За ст. 114 КК України	За ст. 437 КК України	За ст. 447 КК України	Всього
Кількість вироків	5	1	0	13 (всього в категорії 26 рішень, включаючи ухвали, пов'язані з розглядом справи (завантажені у категорію «вирок»))	0	19

Виникає логічне запитання – які ж злочини вчиняють численні представники так званих «ЛДНР»? Відповідь можемо побачити в тому ж Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Таблиця 4

Кількість вироків, ухвалених судами Донецької та Луганської областей за ст. 110, 256, 260 КК України (за даними Єдиного державного реєстру судових рішень)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Всього
Загальна кількість вироків, з яких	140	492	323	202	171	187	215	126	1856
за ст. 260 КК України	124	431	274	137	82	36	37	17	1138
за ст. 110 КК України	9	10	15	51	78	149	175	109	596
за ст. 256 КК України	7	51	34	14	11	2	3	0	122

Тобто, переважна більшість злочинів учасників збройного конфлікту судами Донецької і Луганської областей кваліфікується за:

1) ч. 2 ст. 260 КК України як участь у не передбачених законом збройних формуваннях;

2) ч. 1 ст. 258-3 КК України як участь у терористичній організації або сприяння її діяльності;

3) ч. 1, 2 ст. 110 КК України як скоєння умисних дій з метою зміни меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України;

4) ч. 1, 2 ст. 256 КК України як заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій та здійснення інших дій по створенню умов, які сприяють їх злочинній діяльності.

Проаналізуємо тенденції судової практики за відповідними кримінальними правопорушеннями протягом 2014-2021 рр. Почнемо з динаміки кількості відповідних вироків судів.

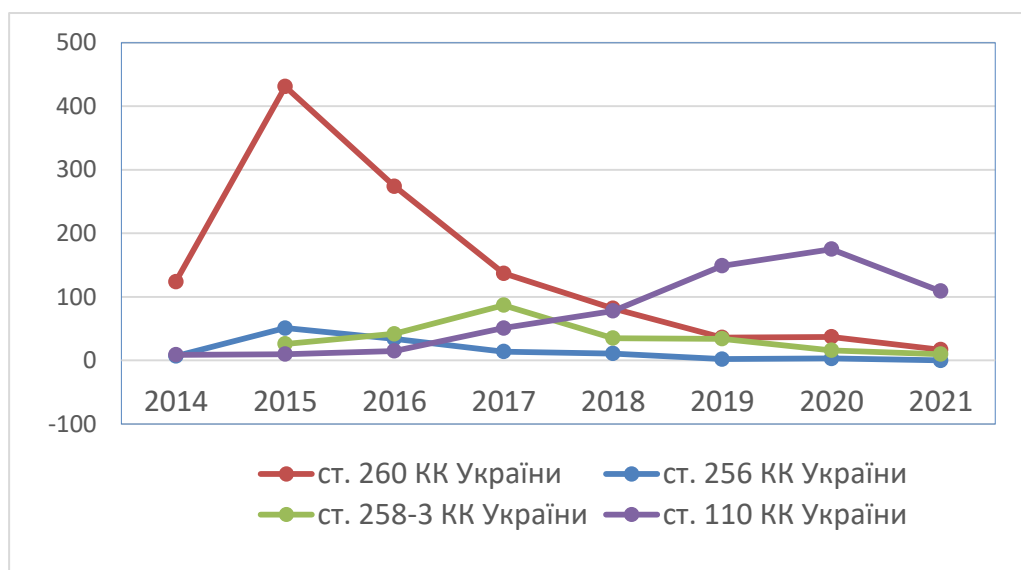

Рис. 1. Динаміка кількості вироків, ухвалених судами Донецької та Луганської областей за ст. 110, 256, 260, 258-3 КК України протягом 2014-2021 рр. (за даними ЄДРСР)

Тобто, динаміка кількості вироків за ст. 256, 260, 258-3 КК України досягала пікових значень протягом 2015-2017 рр., після чого почала стрімко (ст. 260 КК України) або повільно (ст. 256, 258-3 КК України) знижуватись, майже до нульової позначки станом на 2021 рік. Натомість динаміка кількості вироків за ст. 110 КК України проявляє стійку тенденцію до зростання протягом 2019-2020 рр. з практично нульових значень у 2014-2016 рр.

Зважаючи на такі показники, а також на задекларовані представниками «ЛДНР» цілі їхньої діяльності, становить певний інтерес аналіз судової статистики з огляду на ст. 110 КК України. Зміст текстів вироків судів у 2018-2021 роках у частині викладених фактичних обставин та правової позиції є типовим (практично однаковим), тому аналізувались не всі вироків за відповідні роки, а лише частина, відібрана випадковим чином (стохастична вибірка).

Таблиця 5

Кількість вироків, ухвалених судами Донецької та Луганської областей за ст. 110 КК України у 2014-2021 рр. (за даними ЄДРСР)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Всього, (частка, %)
Загальна кількість вироків, з яких:	9	10	15	51	78	149	175	109	596
проаналізовано, з яких:	9	10	15	51	40	50	24	28	227
засуджено за організацію «референдуму» в окремих районах Донецької і Луганської обл. (переважно члени «дільничних комісій та ініціативних груп»), з яких:	4	6	10	40	37	48	23	28	196 (86 %)
призначено позбавлення волі строком на п'ять років із застосуванням ст. 75 КК України (звільнення від покарання з випробуванням)	4	2	8	38	34	48	23	28	185 (94 %)
засуджено за публічні заклики чи розповсюдження матеріалів із закликами щодо змін меж території України	3	1	3	6	1	1	1	0	16 (7 %)

Таким чином, переважна більшість злочинів, кваліфікованих судами Донецької та Луганської областей за ст. 110 КК України у 2014-2021 рр., стосується членів «дільничних комісій та ініціативних груп» з організації у 2014 році «референдуму» в окремих районах Донецької та Луганської обл. Значна частина (понад 50 %) вироків передбачає затвердження угод про визнання винуватості.

Зважаючи на те що найчастіше діяння учасників збройного конфлікту кваліфікувались за ст. 260 КК України, заслуговує на увагу більш детальний аналіз відповідних правових позицій судів Донецької та Луганської обл.

Оскільки в процесі первинного аналізу було встановлено, що зміст переважної більшості вироків за 2014-2021 роки в частині викладених фактичних обставин та правової позиції є типовим, детально досліджувались всі вирoki лише за 2018-2021 рр., як такі, що відображають сучасні правові позиції судів у справах цієї категорії. Однак суттєвих відмінностей (залежно від року ухвалення вироку) у правових позиціях судів Донецької та Луганської областей виявлено не було.

Досліджувались правові позиції судів щодо кваліфікації злочину, передбаченого ст. 260 КК України, за сукупністю з іншими злочинами. Також досліджувались вид і міра призначеного покарання, підстави звільнення від покарання. Результати аналізу відображені у табл. 6 та 7. Загальні процентні значення можуть перевищувати 100 % через заокруглення окремих позицій у бік зростання.

Участь у незаконних збройних формуваннях у багатьох випадках супроводжувалась незаконним придбанням і носінням вогнепальної зброї, а подекуди її застосуванням під час бойових дій. Проте, лише в окремих випадках суди надавали незаконному поведженню зі зброєю належну кримінально-правову оцінку. Разом із тим, під час (у процесі) викладення у вирокі встановлених фактичних обставин суди у 26 % випадків зазначали факт незаконного придбання, носіння та застосування засудженими вогнепальної (переважно автоматичної) зброї.

Таблиця 6

Особливості кваліфікації судами Донецької та Луганської областей злочинів у сукупності із ст. 260 КК України (за даними ЄДРСР)

Загальна кількість вироків (частка, %)	Вчинено із застосуванням (встановлено вирокіом):		Застосування вогнепальної зброї отримало правову оцінку (ст. 263 КК)	Правопорушення, за які засуджено у сукупності				
	вогнепальної зброї (переважно АК)	«дерев'яної палиці»		ст. 110 КК	ст. 263 КК	ст. 185 КК	ст. 437 КК	інші
172	45	14	2	1	2	4	1	3

Окрім того, у 12 вироках суди зазначали, що обвинувачений: діяв? «поділяючи мету створення та функціонування злочинної організації «ДНР», а саме – зміну меж території та державного кордону України в спосіб, що суперечить порядку, встановленому Конституцією України», «координував діяльність злочинних угруповань, що здійснювали контрабандне переміщення товарів», діяв «розуміючи, що діяльність зазначеного збройного формування спрямована на: заволодіння окремими територіями та їх утримання», «усвідомлював, що незаконне збройне формування, учасником якого він є, діє на території України незаконно та що її учасники застосовують зброю, вчиняють терористичні акти, захоплення будівель органів державної влади та місцевого самоврядування, вбивства людей, вибухи, підпали та інші дії, які створюють небезпеку для життя та здоров'я людей», «вступив до лав не передбаченого законом збройного формування, основною метою діяльності якого є насильницька зміна та повалення конституційного ладу, захоплення державної влади в Україні, зміна меж території і державного кордону України» тощо. До того ж зазначена діяльність обвинувачених та наявність відповідних намірів (усвідомлення) не спонукали суди надавати їй кримінально-правову оцінку. Лише в одному випадку дії обвинуваченого було кваліфіковано за сукупністю злочинів, передбачених ст. 260 та 110 КК України.

Таблиця 7

Особливості призначення покарання судами Донецької та Луганської областей за ст. 260 КК України (за даними ЄДРСР)

Загальна кількість вироків (частка, %)	Звільнено від покарання на підставі ст. 75 КК України (частка, %)	Затверджено угоди про визнання винуватості	Призначено позбавлення волі зі звільненням від покарання на підставі ст. 75 КК України				Призначено позбавлення волі з реальним відбуванням, строком на		Інші
			3 роки	4 роки	5 років	інші	3 роки	інші	
172 (100 %)	150 (87 %)	140 (81 %)	96 (56 %)	8 (5 %)	41 (24 %)	5 (3 %)	7 (4 %)	10 (6 %)	10 (5 %)

Таким чином, у 87 % випадків притягнення до відповідальності за участь у незаконних збройних формуваннях засуджені особи звільнялись від покарання з випробувальним терміном. У переважній більшості таких випадків судами затверджувались угоди про визнання винуватості.

Схожа картина наявна й під час кваліфікації дій учасників збройного конфлікту та призначенні їм покарання за ознаками сприяння учасникам злочинних організацій (ст. 256 КК України).

Таблиця 8

Кількість вироків, ухвалених судами Донецької та Луганської областей за ст. 256 КК України (за даними ЄДРСР)

Загальна кількість проаналізованих вироків (частка, %)	За ч. 1 ст. 256 КК (частка, %)	За ч. 2 ст. 256 КК (частка, %)	Затверджено угоди про визнання винуватості (частка, %)	Звільнено від покарання на підставі ст. 75 КК України (частка, %)	Призначено позбавлення волі (із застосуванням ст. 75 КК України) строком			Інші (частка, %)
					3 роки (частка, %)	4 роки (частка, %)	5 років (частка, %)	
104 (100 %)	91 (87 %)	13 (13 %)	97 (93 %)	101 (97 %)	68 (65 %)	13 (12,5 %)	19 (18 %)	4 (4 %)

Переважна більшість (80 %) цих вироків стосуються осіб, які збирали та передавали представникам «ЛДНР» деталізовану інформацію щодо місць дислокації ЗСУ, маршрути переміщення, кількісний склад та інші відомості військового характеру щодо підрозділів ЗС України. Інші вироків стосуються осіб, які були учасниками незаконних воєнізованих чи збройних формувань на території ОРДЛО, працювали на різних посадах в установах на території ОРДЛО.

З огляду на зміст вироків, що ухвалені переважно (93 %) на підставі угод про визнання винуватості, суди не обґрунтовували належність конкретних осіб, яким сприяли обвинувачені, до злочинних чи терористичних організацій. Також у жодному випадку не ставилось питання стосовно віднесення інформації, що передавалась обвинуваченими, до державної таємниці, інформації з обмеженим доступом, що давало б підстави для кваліфікації дій засуджених осіб за ст. 111 КК України. Також суди не розглядали питання про громадянство осіб, які отримували інформацію військового характеру від обвинувачених, їх належність до іноземних організацій чи іноземних держав, що також давало б підстави для можливої кваліфікації дій засуджених осіб за ст. 111 КК України.

Зазначене викликає занепокоєння, оскільки збирання й передача інформації військового характеру представникам «ЛДНР» кваліфікувались судами Донецької та Луганської областей у різних випадках або як надання іноземній державі допомоги у проведенні підривної діяльності проти України, чи шпигунство (як форми державної зради, передбачені ч. 1 ст. 111 КК України), або як сприяння діяльності терористичних організацій (ч. 1 ст. 258-3 КК України), або як сприяння учасникам злочинних організацій (ч. 1 ст. 256 КК України) і навіть як участь у незаконних збройних формуваннях (ч. 2 ст. 260 КК України). До того ж, призначені судами в таких випадках покарання варіювались від 1 (із звільненням від покарання з випробуванням) до 14 років позбавлення волі. Хоча в переважній більшості випадків (97 %) засуджені звільнялись судами від призначеного покарання з випробувальними термінами (ст. 75 КК України).

За вчинення злочину, передбаченого ст. 256 КК України, суди найчастіше призначали засудженим позбавлення волі строком на три роки (65 %) або п'ять років (18 %).

Значна частина осіб, безпосередньо або опосередковано задіяних у збройному конфлікті на території Донецької та Луганської областей, засуджені за несення служби (чергування) на блок-постах, інших об'єктах на території, контрольованій «ЛДНР», та збирання і передачу представникам «ЛДНР» інформації щодо дислокації та переміщення підрозділів ЗСУ. Значно менше засуджених за участь у діяльності інших організацій «ЛДНР» («судді, прокурори, депутати, інші працівники органів влади»).

Зважаючи на схожу кримінально-правову оцінку судами зазначених діянь, у таблицях 9 і 10 подано порівняльну характеристику правових позицій судів Донецької та Луганської областей щодо кваліфікації згаданих вище типових дій учасників збройного конфлікту та осіб, які сприяли діяльності «ЛДНР».

Таблиця 9

Характер діяльності учасників збройного конфлікту з огляду на кваліфікацію за ст. 256, 260, 258-3 КК України (за даними ЄДРСР)

	Кількість вироків за ст. 256 КК України	Частка вироків за ст. 256 КК України у загальній кількості вироків, %	Кількість вироків за ст. 260 КК України	Частка вироків за ст. 260 КК України у загальній кількості вироків, %	Кількість вироків за ст. 258-3 КК України	Частка вироків за ст. 258-3 КК України у загальній кількості вироків, %	Всього
Загальна кількість проаналізованих вироків,	122	30 %	172	43%	109	27 %	403
із яких засуджено за:							
участь у діяльності бойових підрозділів «ЛДНР» (переважна більшість (80%) за чергування на блок-постах)	12	5 %	169	72 %	55	23 %	236
участь у діяльності інших організацій «ЛДНР» («судді, прокурори, депутати, інші працівники органів влади»)	10	50 %	1	5 %	9	45 %	20
збирання й передачу представникам «ЛДНР» інформації про дислокацію та переміщення підрозділів ЗСУ	86	69 %	2	2 %	36	29 %	124
інші дії	14	61 %	0		9	39 %	23

Із вищенаведеного можна зробити висновок, що участь у бойових підрозділах «ЛДНР» (чергування на блок-постах, охорона об'єктів, ведення бойових дій у складі відповідних підрозділів тощо) оцінюється судами переважно (72 %) як участь у незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях (ч. 1, 2 ст. 260 КК України) або як участь у терористичній організації (ч. 1 ст. 258-3 КК України) (23 % випадків).

Натомість участь у діяльності інших організацій і підрозділів «ЛДНР» («судді, прокурори, депутати, інші працівники органів влади») кваліфікується судами переважно (50%) як сприяння учасникам злочинних організацій (ч. 1, 2 ст. 256 КК України) або участь у терористичній організації (ч. 1 ст. 258-3 КК України) (45 % випадків).

Збирання та передачу представникам «ЛДНР» інформації щодо дислокації та переміщення підрозділів ЗСУ суди оцінювали переважно (69 %) як сприяння учасникам злочинних організацій (ч. 1, 2 ст. 256 КК України) або сприяння діяльності терористичних організацій (ч. 1 ст. 258-3 КК України) (29 % випадків).

Таблиця 10

Кваліфікація за ст. 256, 260, 258-3 КК України з огляду на характер інкримінованої діяльності учасників збройного конфлікту (за даними ЄДРСР)

Досліджені вироки, із яких діяння кваліфіковано:	Кількість	Частка у загальній кількості досліджених %	Засудження за участь у діяльності бойових підрозділів «ЛДНР» (переважна більшість (80 %) за чергування на блок-постах) (частка у загальній кількості за відповідною статтею, %)	Засудження за участь у діяльності інших організацій «ЛДНР» («судді, прокурори, депутати, інші працівники органів влади») (частка у загальній кількості за відповідною статтею, %)	Засудження за збирання і передачу представникам «ЛДНР» інформації про дислокацію і переміщення підрозділів ЗСУ (частка у загальній кількості за відповідною статтею, %)	Засудження за інші дії (частка у загальній кількості за відповідною статтею, %)
за ст. 256 КК України	122	30 %	12 (10 %)	10 (8 %)	86 (70 %)	14 (12 %)
за ст. 260 КК України	172	43 %	169 (98 %)	1 (1 %)	2 (1 %)	0
за ст. 258-3 КК України	109	27 %	55 (50 %)	9 (8 %)	36 (33 %)	9 (9 %)
Всього	403	100 %	236 (59 %)	20 (5 %)	124 (31 %)	23 (6 %)

Таким чином, за ст. 256 КК України суди кваліфікують переважно (70 %) збирання й передачу представникам «ЛДНР» інформації щодо дислокації та переміщення підрозділів ЗСУ. За ст. 260 КК України оцінюється в більшості випадків служба у бойових підрозділах «ЛДНР» (переважна більшість (80 %) за чергування на блок-постах). Натомість ст. 258-3 КК України суди застосовують для кваліфікації як участі у діяльності бойових підрозділів «ЛДНР» (50 %), так і збирання і передачу представникам «ЛДНР» інформації про дислокацію і переміщення підрозділів ЗСУ (33 %).

Висновки. Ураховуючи викладене, навіть попереднє дослідження та аналіз даних Єдиного державного реєстру судових рішень спонукає стверджувати, що правові позиції різних судів Донецької та Луганської областей щодо кваліфікації типових дій учасників збройного конфлікту на території Донецької та Луганської областей не є узгоджені. Причини, підгрунття та можливі наслідки означеної проблеми потребують подальшого дослідження.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
2. ООН підрахувала кількість жертв бойових дій на Донбасі, починаючи з 2014 року. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-un-donbas-vtraty-gertvy/31359458.html>.
3. Попов К. Л. АТО завершується. *Правове регулювання суспільних відносин на шляху до*

References

1. Kryminal'nyy kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 [Criminal Code of Ukraine]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. [in Ukr.].
2. OON pidrakhuvava kil'kist' zhertv boyovykh diy na Donbasi, pochynayuchy z 2014 roku [The UN has counted the number of victims of hostilities in Donbass since 2014]. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/news-un-donbas-vtraty-gertvy/31359458.html>. [in Ukr.].
3. Popov, K. L. (2018). ATO zavershuyet'sya [Anti-terrorist operation comes to the end]. *Pravove rehulyuvannya suspil'nykh vidnosyn na shlyakhu do staloho rozvytku: materialy VIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, 15-20 trav. 2018 r.)*. Kyiv : Vyd-vo KPI, pp. 24-27. [in Ukr.].

ABSTRACT

Kostyantyn Popov. Judgement of criminal offences of participants in armed conflict in the east of Ukraine. The article examines the court decisions in cases of crimes committed by members of illegal armed groups in the Donetsk and Luhansk regions.

As a result of research it is revealed that the majority of crimes of participants of the armed conflict are sentenced pursuant to art. 260 of the Criminal Code of Ukraine, as participation in armed groups not provided by law; art. 258-3 of the Criminal Code of Ukraine as participation in a terrorist organization or assistance in its activities; art. 110 of the Criminal Code of Ukraine as the commission of intentional acts to change the boundaries of the territory and state border of Ukraine in violation of the procedure established by the Constitution of Ukraine and art. 256 of the Criminal Code of Ukraine as assistance to participants of the criminal organizations and implementation of other actions on creation of the conditions promoting their criminal activity.

The vast majority of crimes sentenced by the courts of Donetsk and Luhansk regions pursuant to art. 110 of the Criminal Code of Ukraine in 2014-2021, applies to members of «precinct commissions and initiative groups» for the organization in 2014 of a «referendum» in some districts of Donetsk and Luhansk regions.

In 26% of sentences pursuant to art. 260 of the Criminal Code of Ukraine, the courts noted the illegal handling of firearms, however, only in some cases gave such actions a proper legal assessment. In 87% of cases, those convicted of participating in illegal armed groups, were released from probation. In the vast majority of such cases, the courts approved plea agreements.

Participation in combat units «LDNR» was assessed by the courts mainly (72 %) pursuant to art. 260 or art. 258-3 of the Criminal Code of Ukraine (23 %). Participation in other organizations «LDNR» qualified mainly (50 %) pursuant to art. 256 or art. 258-3 of the Criminal Code of Ukraine (45 %). The courts assessed the collection and transfer of information about units of the Armed Forces of Ukraine to representatives of the LDNR mainly (69 %) pursuant to art. 256 or art. 258-3 of the Criminal Code of Ukraine (29 %). The article concludes that the legal positions of various courts of Donetsk and Luhansk regions, regarding the qualification of typical actions of participants in an armed conflict, are not agreed.

Keywords: *qualification of criminal offenses, participation in armed conflict, terrorist organizations, assistance to criminal activity, judgement, judicial practice.*